

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5-20, za pol leta K 2-60, za četrt leta K 1-30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Gospodarsko zблиžanje.

Voditelji nemške, avstrijske in ogrske industrije se pridno posvetujejo o gospodarski zvezi med Avstro-Ogrsko in Nemčijo. Dne 29. novembra je zborovala v Draždanih »Nemško-avstro-ogrsko gospodarska zveza« in je sprejela resolucijo, ki se zavzema za »gospodarsko zvezo« med obema osrednjima državama in za pogodbeno na daljši čas zagotovljeno skupno trgovsko politiko. Medsebojni promet naj se uredi glede gospodarskih razlik z izravnalnimi carinami. Carinska tarifa za zunanjo trgovino, pa se naj uredi po enotnem načrtu, ki pa ni treba za obe državi določiti popolnoma enakih carinskih postavk. Nekateri menijo, da naj bi se uvedla v posameznih slučajih ugodnejša carinska politika brez skupne gospodarske politike. Zborovanje je soglašalo v tem, da bi bilo to le »polovično delo«. »Interesna skupnost osrednjih držav«, pravi resolucija dalje, »ni samo carinska politika, svetovno-politiške spremembe te vojne povzročajo marveč potrebo skupne gospodarske politike«.

Resolucija je le splošna, vsekakor pa je razvidno iz besedila, da hočejo uvesti sicer enotnost, ki ima mnogo izjem, torej zopet nič enotnega. Popolna enotnost je sicer najbrže neizvedljiva; no potem bi bilo bolje, da ostane pri starem, ker bodo prijatelji obrambnih carin in kramarji bolj zadovoljni.

Prej, dne 22. novembra so zborovali tudi na Dunaju delegati centralne zveze avstrijskih industrijcev, ki so se posvetovali o avstro-ogrski nagodbi. Poročal je zvezni odvetnik državni poslanec dr. Licht, ki je pristaš zблиžanja, pravi pa, da se mora prej dognati avstro-ogrsko nagodba. Nagodba pa dela težkoče. Glavna težkoča je ta, da zahtevajo Ogrski gospodarsko samostojnost. Spomenica ogrskih

tovarnarjev pravi, da naj preneha svobodna trgovina med Avstrijo in Ogrsko in naj se napravi med obema državama carinska meja. Avstrijski industrijci pa hočejo ohraniti svoboden promet in gospodarsko skupnost z Ogrsko za dolgo dobo, vsaj za 25 let, kar naj se določi zakonito ali pragmatičsko. Čigava volja bo zmagala, ali ona ogrskih ali avstrijskih industrijcev? To je vprašanje moči. Trenutno ima večjo moč ogrska vlada s svojim parlamentom. Ogrska vlada je pozvala industrijske in kmetijske korporacije kakor tudi trgovske zbornice, da izdajo spomenice, v katerih povedo svoje mnenje. Ni torej skoraj nobenega dvoma, da ima Ogrska tukaj prednost.

Drugo težkočo povzročajo agrarci, in sicer ne samo ogrski, marveč tudi avstrijski. Prezreti ne smemo, da so se zborovanj na Dunaju in v Draždanih udeležili samo industrijci in njih pravni zastopniki. Zemljiških posestnikov ni bilo ne na tem ne na onem zborovanju. Agrarci so naravnimi nasprotniki industrijcev, ker so med njimi gospodarska nasprotstva. Ta nasprotstva so se med vojno še zlasti povečala. Če se javno ne pokazujejo, je temu kriva sedanja vojna: zakaj nihče ne mara kaliti »hišnega miru«. Nasprotstvo med industrijci je prav tolikega pomena kakor nasprotstvo med avstrijsko industrijo in ogrskim kmetijstvom, ker Avstrija porabi največ ogrskih kmetijskih pridelkov in so se ti v enem letu nečuvno podražili. Ogrsko kmetijstvo utegne imeti do sedaj do dveh milijard kron dobička zaradi podražanja poljskih pridelkov. Če bi ta dobiček privoščili ogrskim agrarcem, učinkuje vendar razburljivo, kakor pravi dr. Licht, če vemo, da žive na Ogrskem še enkrat bolje kakor v Avstriji; krme za živino je na Ogrskem mnogo več nego je pri nas. Živino izvažajo na Ogrsko, jo tam porede, toda Avstrija ne dobiva od tam nobene krme. Tudi za preskrbovanje vojske stori Avstrija mnogo več nego Ogrska.

Vojne še ni konec; zato še vedno preči slabo hranenje prebivalstva. To bi trebalo vsekakor preprečiti. Tudi na Ogrskem se pritožujejo, da hočejo agrarci izstradati mesta.

Agrarce imamo tudi v Nemčiji, a tako izrabljanje konsumentov je tam nemogoče. Pred sovražnikom zunaj se bore vsi avstrijski narodi solidarno, in enako solidarnost bi bilo želeli tudi med industrijci in agrarci doma. In če se ne bo uresničila sama, uresničiti jo bodo morale zakonite odredbe. V državovarovanih obratih mora delati delavec in enako bi moral tudi podjetnik odstopiti državi svoje produkte brez oderuškega dobička.

Gospodarsko zблиžanje med Nemčijo in Avstrijo nima namena oderuštva in ne podraževanja. Tudi interesov delavnega prebivalstva se to komaj tiče. Glavni namen je dobiček. Naj se zavzemajo že moške za carinsko unijo ali za carinsko zvezo s postranskimi carinami, vedno imajo v mislih le dobiček. O tem, ali bo imelo prebivalstvo sploh dobiček ali ne, o tem ni govoril nihče. Podjetniki si mislijo, če gre industriji dobro, gre dobro tudi delavcem, kar pa ni resnično. Danes odločujejo v tem vprašanju industrijci sami, toda razvoj bo prinesel čas, ko bodo tudi delavci soodločevali v takih vprašanjih.

Petindvajset let rudarska organizacija.

Koncem minulega leta je slavilo več organizacij svojo petindvajsetletnico. Ni ugoden čas, da bi proslavili primerno ta jubilej, toda dolžnost je, da se spominjamo ob petindvajsetletnici postanka rudarske organizacije, nje razvoja in nje delovanja. Petindvajset let je tudi, odkar sta bili ustanovljeni nemško glasilo organizacije »Glück Auf!« in češki »Na zdar!«. Izdajo obeh glasil je sklenil prvi rudarski

LISTEK.

Vojevanje v starem veku.

Stavbe naših prednikov, njih templi, mostovi, piramide in ceste so še za današnje čase občudovanja vredne stavbe, toda izvesti je bilo mogoče vse te tehniške stvari potom brezobzirnega izkoriščanja neštetihi človeških rok.

O stavbi Keopsove piramide v Egiptu poroča Herodot, da je donášalo desetkrat desettisoč mož v službi kralja Keopa kamenje tri mesece od kamnolomov do reke Nila, dočim je spravljal kamenje na drugi strani reke od Nila na stavbišče prav toliko mož. Te množice sužnjev so gradile prej deset let ceste, po kateri so potem spravljalje kamenje tja.

V plovstvu pa nekdanji ljudje dolgo niso znali izrabiti vodne sile in vetra, marveč so plovili svoje ladje le z veslanjem.

Stoletja je nadomeščal človek s svojim delom današnje gonilne stroje.

Enako kakor je bilo preprosto človeško gospodarstvo v tistih dobah, je bila enostavna tudi vojna tehnika. Konrad Matschoß, zgodovinar društva nemških inženjerjev, je omenjal v nekem slavnostnem govoru v monakovskem muzeju za naravoznanstvo, tudi vojno tehniko starih prebivalcev zemlje.

Prvi veliki zgodovinski narodi so imeli že precej razvito vojno tehniko. Stare asirske stenske table nam predočujejo oblegovalne stroje, metala in naskakovalne stolpe, ki jih je streglo na stotine ljudi. Ko je sirakuški Dioniz zavojeval proti Kartazanom, je nasvetoval metalne topove. Povabil je vse inženjerje v Sirakuze in ti so po skupnem posvetovanju osnovali načrt za prve topove starega veka, ki so metali krogle z napeto zvitim protjem.

Nenavadno hitro tehniško vojno oboroževanje, ki je značilno za vojno tehniko v starem veku, opisuje Mommsen v svoji rimski zgodovini: Rimska vojska je

stala pred Kartagino (v severni Afriki). Oblegovalci so zahtevali popolno razoroženje. Ves vojni material, vse orožje v zasebni posesti, 3000 metalnih topov in 260.000 popolnih vojaških oprem so izročili Rimljanom. Potem so zahtevali, da se mesto poruši in ustanovi nova naselbina petnajst kilometrov v stran morja. Mesta, ki se ni imelo s čim braniti, se je lotil obup. Rimljani so čakali, misleč, da se bo mesto vdalo. Meščani so pa porabili ta čas v to, da so obnovili in uredili vse tehniške bojne pomočke. Noč in dan so delali vsi, mladi in stari, ženske in moški zopet nove stroje in popravljali. Da so dobili lesa in kovine, so podrli javna poslopja. Žene so si ostrigle lase, da so dobili potrebne kite za metalne stroje; v neverojetno kratkem času so uredili zidove in moške so bili pripravljeni za obrambo.

Rimljani so bili največji mojstri v gradnji cest od nekdanj. Nobeno deželo niso smatrali za osvojeno, če ni bila zavarovana s cestami. »Nad 76.000 kilometrov tudi tehniško čudovito dovršenih cest so

kongres, ki se je vršil na Dunaju dne 7. do 9. decembra 1890.

Rudarska organizacija je že prej poglajala svoje korenine. Mnogo prej, toda ničesar nam ni znanega, da bi se bili kdaj prej pred omenjenim kongresom sešli rudarski zastopniki iz vseh krajev. Takim sestankom je delal ovire društveni in zborovalni zakon.

Na prvem kongresu je bilo 87 delegatov in so bili zastopani vsi avstrijski revirji; delegate so rudniki potem večinoma odpustili.

Na kongresu so delegati razpravljali o razmerah v rudništvu, najvažnejši pa je bil sklep, da naj se po vseh krajih osnujejo lokalne organizacije, ki se naj potem spoje v avstrijsko zvezo rudarskih in plavžarskih delavcev. To obliko organizacije so izbrali rudarski zastopniki zaradi tega, da so lažje premagali politične ovire in nasprotovanje podjetnikov.

Po kongresu so hoteli najprej izdati »Glück Auf!« in »Na zdar!« v severozahodnem mestu na Češkem. Toda tiskarne ni bilo; nihče ni hotel tiskati lista. Zato se je moral preseliti list v Prago.

Tudi z ustanavljanjem lokalnih društev so bili križi. Oblasti so jih silno počasi dovoljevale. Ko je bilo nekaj teh društev ustanovljenih, se je razvila organizacija lažje. Odobrena so bila tudi pravila centralnega društva rudarjev in se je vršil ustanovni shod aprila meseca 1894 v Brüxu. Temu centralnemu društvu niso nikoli pristopila vsa lokalna društva. Leta 1895. so se jele snovati distriktne (okrožne) zveze, toda tudi ta oblika ni spojila vseh organizacij.

Lokalna društva so bila spočetka potrebna oblika organizacije. Pozneje je sicer ta oblika ovirala izvedbo centralne organizacije, toda polagoma so rudarji uvideli, koliko težko delajo mezdni boji in odprava raznih nedostatkov posameznim organizacijam, in so se jeli oprijemati ideje o centralni organizaciji. Leta 1903. se je ustanovila Unija rudarjev avstrijskih. Distriktne zveze so se razšle in lokalna društva so se spremenila v podružnice. Nekaj izgube je imela centralna organizacija leta 1910, ko se je pojavil iz strankarsko-politiških razlogov separatizem. Zle posledice separatizma je Unija premagala in se je zopet bujno razvijala. Razvoj je prekinila sedaj svetovna vojna.

Rudarska organizacija je v tej dolgi dobi neumorno delovala. Marsikaj je dosegla, v marsičem so se izboljšale delovne in plačilne razmere rudarskih delavcev. Če hočemo prav oceniti uspehe, se mora-

mo ozreti na poročila na prvem kongresu. Ko je zahteval kongres uvedbo osemurnega delavnika, je veljal še po zakonu dvanajsturni delavnik. V praksi so ga pa ta čas marsikje prekoračili. Najprej je veljal torej boj za dvanajsturni delavnik, v prihodnjih petih letih se je izvedel že skoro po vseh premogovnikih deseturni delavnik. In leta 1902 je stopil v veljavo zakoniti deveturni delavnik za premogovnike. Skrajšanje delavnika na devet ur je bil uspeh velike stavke leta 1900, ki je trajala več nego dva meseca in je bilo udeleženi 70.000 rudarjev. Neposredno pred vojno je trajal delavnik v avstrijskih rudnikih: za 15:50 odstotkov delavcev do 8 ur, za 7:11 odstotkov nad 9 do 10 ur in za 22:67 odstotkov nad 10 do 12 ur.

Z uvedbo krajšega delavnika so si rudarji priborili več prostega časa za svojo naobrazbo, za odpočitek in za dom, a dosegli so še tudi druge ugodnosti. Ko je zboroval prvi kongres, so smeli po zakonu izplačevati podjetniki mezde le za vsako četrtletje; a izplačevali so jih navadno mesečno. Tako zavlačevanje mezde je za delavce bilo škodljivo in nerodno. Organizacija je zahtevala tedensko plačo, a se je končno uvedlo vsaj tedenske in štirinajst-dnevne predjume. Po premogovnikih za rjavi premog so pa ponekod uvedli tudi tedensko mezdo. Leta 1912 je ob priliki meznega gibanja sprejela državna zbornica zakon, ki določa, da se mora izplačevati rudarjem mezda vsaj vsakih štirinajst dni. Kjer se je pa že prej izplačevala mezda v krajših obrokih, se po zakonu ne smejo podaljšati. Dotični zakon tudi določa, da se mora preskrbeti tudi orodje in svečava. V tem oziru še ni izpolnjena ona rudarska zahteva glede proste dobave razstreliva.

Organizacija je delovala tudi v socialnem oziru blagodejno. Dnevna bolniščina, ki je iznašala leta 1890 le 51 vinarjev, se je zvišala leta 1911 na 1 krono 43 vinarjev. Dnevna bolniščina je iznašala prej 20:7 odstotkov in sedaj iznaša 40:9 odstotkov mezde, ki bi se pa naj zvišala vsaj do 60 odstotkov mezde.

S početkom lanskega leta je stopil v veljavo tudi novi nezgodni zakon za rudarje, ki bo prihajal čisto ugodno v poštev pri odmeri rente rudarskih ponesrečencev. Za to ustanovo se je organizacija borila četrto stoletje.

Nekaj se je storilo tudi za provizije pri bratovskih skladnicah, dasi še premalo, kar zlasti koristi onemoglim, vdovam in sirotam umrlih rudarjev.

Omenjajmo še po uradnih podatkih,

svojo službeno dobo in so ravnali z njimi kakor z vojaki. Ko so doslužili, se je skrbelo zanje po možnosti. Kot znak svoje službe so nosili po tedanjem običaju vžgan znak na roki kakor rekruti.

Toda kljub temu je bila ta vojna tehnika preprosta. Kakor ladje, tako so tudi vsi oblegovalni stroji koncem konca dovedli bojevanje do spopada moštva z moštvom. V berlinski orožarni so vzorci starih topov, ki jih je konstruiral stotnik Schramm. Streljali so z njimi tako, da so navijali živalske kite in elasticiteta navitih kit je metala potem predmete na sovražnika. Izstreljavali so pišce, kamenite kroglice ali svinčene; nesli so topovi največ 370 metrov daleč, kar je bilo za tiste čase naravnost občudovanja vredno. Toda vse to orodje so opravljali ljudje, ki je njih sila utrudljiva. Električne, pare, smodnika še takrat niso poznali. Stroj je bilo treba z velikim naporom napenjati sproti, da so jih potem zopet izprožili. Prav mnogo ljudi so v prejšnjih vojnah rabili torej samo za taka dela.

da je bilo od leta 1894 pa do 1913 957 rudarskih stavk, od katerih je končalo 113 s popolnim uspehom, 391 z delnim uspehom in 454 brez uspeha. Med navedenimi stavkami so seveda tudi one, ki so jih pričeli neorganizirani rudarji, ki navadno končajo brez uspeha. Okolo dveh tretjin stavk je bilo zaradi izboljšanja mezd. Razen tega je pa izvedla organizacija mnogo velikih meznih gibanj brez stavke z uspehom. Mezdne razmere bodo pa šele tedaj za silo urejene, kadar se uvede določba o najnižji dopustni plači, kakršno imajo angleški rudarji.

Omenjali bi še lahko marsikaj, kar se je priborilo v varstvo rudarjev. Državni zbor je tudi hotel omejiti dve leti po prvem rudarskem kongresu koalicijsko pravo za rudarje; to se je k sreči preprečilo.

Rudarska organizacija je torej v minuli dobi pazno zastopala interese rudarskega delavstva. Rudarji bodo pridobitve ohranili in si priborili še novih pravic in novih ugodnosti, če bodo zvesto oklenjeni svoje organizacije, sodelovali pri njej in jo podpirali.

V sedanjih vojnih razmerah so sistirane nekatere svoboščine. Organizacija nima tiste svobode gibanja kakor ob normalnem času. Toda po vojni, ko se vrne mir in čas razvoja, resni čas dela, to smo prepričani, bo tudi rudarska organizacija še povečala število svojih članov, povečala delavnost in skušala doseči svoj namen v prid rudarskih trpinov. Te naloge pa morajo imeti tudi rudarji pred očmi, vsi morajo sodelovati, vsi postati člani!

Zato naprej, v vrste organizacije!

Znižanje cen za žitne izdelke.

Z novim letom je vlada določila nove cene moki, kakor smo že poročali. Nove cene so bile razmeroma precej višje kakor one pred novim letom in bi silno neugodno vplivale na življenske razmere. Pri dunajski vladi je zaradi zvišanja cen intervenirala deputacija socialističke stranke in tudi dunajski župan je posredoval. Vlada je obljubila, da bo upoštevala želje in je tudi izdala dne 9. t. m. novo naredbo, s katero znižuje cene moki in mlinjskim produktom.

S tem so ljudstvu precej olajšani življenski pogoji, da bi le v posamezne kraje tudi dohajalo toliko moke, kolikor je je treba. Cene, ki so v oklepaju v tem pregledu, veljajo prve ob novem letu, druge še pred novim letom. Nove cene veljajo na debelo od postaje mline 100 kg za

zdrob	80	(110)	(68)
krušna moka	42	(47)	(42)
moka za kuho št. 1	90	(90)	(58)
moka za kuho št. 2	58	(75)	(58)
moka za peko	110	(110)	(68)

Prvotno se je mlelo kuhinjske moke 25%, ob novem letu 15% in sedaj se je melje 22%.

Pribitek za prodajo moke na drobno ostane vedno enak.

Angleški delavci in brambna dolžnost.

Preko Amsterdama poročajo o strokovni konferenci na Angleškem, da sta bili tam stavljeni dve resoluciji: ena je načelno odklanjala službeno dolžnost, a je prepuščala poslancem svobodo glede glasovanja, druga, ki so jo predlagali železničarji, pa je zahtevala, da glasujejo poslanci proti uvedbi vojne dolžnosti, ter pozivala strokovne organizacije, da se najodločneje upro uvedbi takega zakona.

zgradili Rimljani, in sicer v prvi vrsti rimske vojske, pota, ki so deloma služila tisočletja prometu. O teh cestah so rekli, da so enake zapuščenemu zidu.

Za izvedbo takih nalog je bila potrebna primerna naobrazba. Rimske vojske so imele za vlade rimskih cesarjev posebne tehniške čete, ki so oskrbovale vojne stroje in orožje. Tehniške čete so tvorili večinoma poklicni rokodelci. Tesarji, kolarji, kovači so bili jedro teh oddelkov. Razen tega so bili pri teh oddelkih še specialisti, ki so izdelovali ščite, loke in pišce ter metalne kroglice. Razen tehniških šol, ki so bile urejene pri teh oddelkih vojske, so ustanovljali rimski cesarji po vsej državi cesarske tovarne za orožje. Delavci v teh tovarnah so imeli posebne predprave. Oproščeni so bili vseh uradnih bremen, češ, da potrebujejo več miru, da se priučijo umetnosti. Tukaj so naštet tudi stavbeni umetniki, kovinolivci in mehaniki. Naročeno jim je bilo, da se sami dalje izobražujejo, ter da vzgoje poraben naraščaj. Možje, ki so delali v tovarnah za orožje, so bili vsi vojaško organizirani. Imeli so

Prvo resolucijo sta zagovarjala Hodge in Sexton, češ, da bi utegnili nastati med delavsko stranko pri novih volitvah odpor in bi stranka oslabele, če bi se ne zavzela za brambno dolžnost. Henderson je izjavil, da izstopi iz ministrstva, če se sklene boj proti brambni dolžnosti. Drugo resolucijo sta zagovarjala železnica Thomas in predsednik neodvisne delavske stranke. Konferenca je glasovala dvakrat. Prvo glasovanje je šlo 1.750.000 proti 934.000 glasovom, drugo 1.998.000 proti 785.000 glasovom. Po glasovanju so zapeli pesem o rdeči zastavi.

Vecina, ki je odločila vojno dolžnost, pa ni bila izrecno proti vojni, marveč je sklenila marljivo sodelovati pri nabiranju prostovoljcev, dokler se doseže zmaga.

Po konferenci se je vršila seja parlamentarne frakcije, na kateri se je sklenilo s 13 proti 10 glasovom, da izstopijo iz kabineta Henderson, Brace in Roberts. V splošni zbornici je glasovalo namreč samo 12 delavskih zastopnikov proti brambni dolžnosti, polovica zastopnikov je torej krsilo disciplino. Za predlogo so glasovali Lodge, Barnes, Bowerman, Henderson ni bil navzoč. Proti predlogi sta glasovala tudi liberalca John Burns in Simon. Zakon je cudovit, zakaj izveti so popolnoma Irči in tisti Angleži, ki jim brani vest, da bi se borili na fronti. To pomeni, da je vlada nekoliko odnehala.

Kudarji se konference niso udeležili, ker se niso ujemali z načinom glasovanja. Imeli so 13. januarja svojo posebno konferenco. Akcijski odbor ni edin. Predsednik Smillie je pa odločen nasprotnik brambne dolžnosti. Odbor v Južnem Valesu, kakor smo že zadnjič poročali, je odločen nasprotnik brambne dolžnosti.

Svetovna vojna.

Italijansko bojišče je nekoliko bolj mirno. Vrše se le luti topovski boji in posamezni spopadi. Večjo ekspedicijo so napravili italijanski letalci prvič na južno Tirolsko. Boji so se vršili tudi ob koroški meji.

Glavno vojevanje se pa zopet vrši ob Bovcu, Krnu, Tolminu in pred Gorico. Avstrijski letalci so metali večkrat bombe na italijanska taborišča ob Soški fronti.

Neke vesti pripovedujejo, da se Italijani pripravljajo na novo ofenzivo.

Balkansko bojišče je še vedno precej važno bojno pozorišče. Politik in vojaški krogi zlasti v ententi ne pripisujejo posebnega pomena tem operacijam. Umevno, če bi bile uspele za nje ugodno, bi pač bile pomembne, a ker se je vsa ekspedicija takorekoč izjalovila seveda, potem nima več pomena.

V Črni gori so zavzele avstrijske čete okolo 1700 metrov visoko, dobro utrjeno goro Lovčen, ki se nahaja komaj 15 km od Cetinja. Lovčen štrli neposredno za Kotorom strmo kvišku; ob njegovem rebri je deloma zgrajena po velikih ovinkih cesta na Cetinje. S padcem Lovčena so odprta vrata v notranjo Črno goro, v Albanijo in je ententa izgubila postojanko, o kateri so trdili, da je nezavzetna. Črnogorci so bili potisnjeni čez reko Njeguš. Bitka, in sicer luta bitka za Lovčen je trajala štiri dni. Vojni plen je 26 topov in nekaj municije.

Na izhodni strani, to je na novopazarški strani so pa zasedle čete osrednjih držav mesto Berane.

Črna gora je sedaj takorekoč popolnoma obkoljena.

Bulgari so pričeli z novo ofenzivo v Albaniji od Elbasana v dveh smereh.

Solunska ekspedicija se utrjuje v Solunu, na Kalkidici, v Orfanu in Kavali.

Ofenziva proti tej skupini ententinih čet se se ni pričela, a je pričakovati, da se prične prav kmalu. Grčija se invaziji avstrijskih, nemških, bulgarskih in turških čet najbrže ne bo upirala. Angleži namreč delajo vedno nova nasilstva. Zadnjič so pozapri konzule in bazu dvatisoč ljudi v Solunu, sedaj so isto napravili na grškem otoku Mitine. Francozi so zaseali grški otok Korfu.

Ententa zaseda razna otočja v Sredozemskem morju zaradi tega, da bi imela več operacijskih baz za ekspedicije v Malo Azijo, Egipt, na Balkanu in eventualno proti Grčiji, če bi ta vstopila v vojno proti ententi.

Dardaneško akcijo so Angleži in Francozi popolnoma opustili. Venkanske žrtve so pustili na polotoku Galipoliju brez vsakršnega uspeha. Ko so zapustili Angleži in Francozi Sedd el Bair na južnem koncu Galipolija, so pustili tam mnogo vojnih potrebščin. Z opustitvijo te akcije pa nikakor ni zadovoljna Rusija, ki je komaj čakala, da bi se ji odprl prehod skozi Bosphor in Dardanele.

V Mezopotamiji pri mestu Kal et Mara so obkolili Turki 10.000 mož angleške vojske, ki se bo prej ali slej morala vdati.

Iz Egipta poročajo samo o pripravah za obrambo, ki jih izvršujejo Angleži z mrzleno naglostjo.

Kakor smo že poročali, se je pričela v izhodni Galiciji nova ruska ofenziva. Silno ljutostjo in z velikimi pripravami so začeli Rusi napadati in napadali nad teden dni ter pustili tam tisoče žrtev. Par dni so potem prenehali, a so zopet začeli napadati in sedaj se zopet vrše siloviti boji zlasti ob Besarabski meji, kjer so najprej obstreljevali avstrijske postojanke s topovi, potem pa napadli v ogenj šestkrat v polnevu svojo infanterijo. Boji se vrše komaj 20 km od Cernovic. Rusi so izgubili v tej svoji ofenzivi že okolo 60.000 mož, a prodreti avstrijske bojne črte niso mogli, ker so se avstrijske čete tudi ob tej fronti primerno utrdile in zakopale.

Franosko bojišče je tako kakor je bilo pred pol letom. Običajni boji, podminiranje, letalski napadi, zračni boji. Kdo bi popisal vse te prizore, ki so pravzaprav le bramba bojnih čet.

Domači pregled.

Nove cene za kruh. C. kr. kranjska deželna vlada razglaša: Cena po določilih § 5. iz krušne moke izdelanega kruha s težo 980 gramov se določa na 52 vinarjev in onega s težo 490 gramov na 26 vinarjev. Peki in prodajalci kruha so dolžni, na zahtevo oddajati kruh v najmanjši teži 70 gramov za ceno 4 vinarje.

Najvišje cene za svinjsko mast in svinjsko slanino znašajo za razdobje od 16. januarja 1915 do vstevši 15. februarja 1916.: 1. Kadar prodaja izdelovalec svinjsko slanino prekupcu sme biti najvišja cena za 100 kg čiste teže naslednje navedenih vrst slanine: za namizno slanino (soljeno ali nesoljeno) 618 K, za hrbtno slanino (soljeno ali nesoljeno) 669 K, za surovo slanino, soljeno 608 K, za prekajeno surovo slanino 657 K, za prekajeno namizno slanino 668 K, za prekajeno hrbtno slanino 723 K, za neprekajeno slanino v kosih 639 K, za prekajeno in papricirano slanino v kosih 687 K, za poparjeno slanino 687 K, za desertno slanino 756 K. 2. V nadrobni prodaji, to je, kadar se neposredno oddaja porabniku, bodisi da oddaja izdelovalec ali prekupec, sme znašati najvišja cena za 1 kg čiste teže naslednje navedenih vrst slanine in masti: za spuščeno mast (zabelo) 7 K 32 vin., za nespuščeno surovo mast (salo, trebušno mast) 7 K, za surovo slanino, soljeno ali neso-

ljeno 6 K 20 vin., za namizno slanino, soljeno ali nesoljeno 6 K 72 vin., za hrbtno slanino, soljeno ali nesoljeno 7 K 28 vin., za prekajeno surovo slanino 7 K 16 vin., za prekajeno namizno slanino 7 K 28 vin., za prekajeno hrbtno slanino 7 K 88 vin., za neprekajeno slanino v kosih 6 K 96 vin., za prekajeno in papricirano slanino v kosih 7 K 48 vin., za poparjeno slanino 7 K 48 vin., za desertno slanino 8 K 24 vin.

O umrljivosti in zdravstvenih razmerah civilnega občinstva v Ljubljani leta 1915. V minulem letu je umrlo v Ljubljani 1132 civilnih oseb (leta 1914. — 1155); umrljivost je torej iznašala 22:6 na tisoč (proti 26:6 leta 1914). Od umrlih je bilo Ljubljančanov (domačinov) 754; umrljivost teh je iznašala 15:0 na tisoč umrljivosti domačinov je iznašala v zadnjih petih letih povprečno 14:9 in je torej tudi v minulem letu, v katerem so nam pretile razne nalezljive bolezni, ostala skoraj ista, torej prav ugodna. — Izmed nalezljivih bolezni je nastopila v precejšnjem obsegu diiterija (davica); tekoma leta je obolelo 119 otrok, in jih je od teh 13 umrlo; iz drugih občin so pripeljali 26 za davico obolelih v tukajšnjo deželno bolnico, od katerih jih je umrlo 5. Trebušni legar je bil naznanjen v 64 slučajih, razen tega je prišlo še 74 takih bolnikov v tukajšnjo bolnico, umrla sta pa za legarjem le dva domačina in 4 vnanji. Za grižo je obolelo 10 domačinov in 1 umrl, od 4 vnanjih je umrl tudi eden. Precej veliko v zadnjih letih nenavadno število bolnikov za davico in trebušnim legarjem je vsekar v zvezi s priseljivanjem mnogih beguncev iz raznih krajev, v večini slučajev pa je bila umrljivost prav mala. Škrilatinška že več let ni bila razširjena, pri-glašeni je bilo leta 1915 le 8 bolnikov, ki so vsi ozdraveli; izmed 13 otrok iz drugih občin je umrl le eden. Pegasti legar in kolera nista med domačini zahtevala nobene žrtve, za tema boleznima ni obolel noben domačin. Kozle so nastopile v 5 slučajih; vsi oboleli ozdraveli. Iz drugih občin pripeljanih je bilo v Ljubljano že bolnih (oziroma okuženih) 3 osebe za kolero, od teh sta 2 umrli in dva slučajja kozla, ki sta oba ozdravela, in en slučaj pegastega legarja, ki je tudi ozdravel. Z ozirom na sedanje vojne razmere vobče in na število prihajajočih bolnih vojakov, je ostalo tudi v minulem letu v občinstvu splošno zdravje prav ugodno. — V mestno bolnico za silo so bili tekom leta 1915 sprejeti 403 bolniki, med njimi 10 civilnih oseb. Za kolero bolnih je bilo 72, od teh jih je umrlo 25. Baciloscevi kolere je bilo 130. Pri vseh drugih bolnikih se je dognala kaka druga bolezen, večinoma griža ali trebušni legar, ki je bila sumljiva za kolero; od teh je umrlo 18 bolnikov. Koncem leta je ostalo 15 baciloscevi še v zdravljenju v bolnici.

Umrlo je v Ljubljani leta 1915 1132 civilnih oseb. Mrtvorojencev je bilo 91, in sicer v bolnišnici 62, sicer v mestu pa 29.

Živine na Kranjskem imajo še 246.993 glav. Krme je še 1.538.204 meterskih centov. Potrebno bi pa bilo po poročilih 5.990.080 meterskih centov sena in 1.249.420 meterskih centov slame. Prašičev so našli 171.940 glav. Ti podatki so se bili dognali meseca decembra 1915.

Porotna sodišča so sistirana do konca leta 1916. Če bi nastale prej normalne razmere, jih sme vlada prej oživitvoriti.

Požar v Idriji. V podstrešju jedne eraričnih hiš, v kateri biva več rudarskih družin, je izbruhnil ogenj, ki je uničil polovico poslopja, mnogo obleke, oprave, živil itd. Škoda je na poslopiju okoli 5000 kron, na premičninah nad 1700 kron. Vzrok požara ni znan.

Stroge odredbe proti ponarejevalcem živil. Pravosodno ministrstvo je naročilo sodiščem južno-zapadnega vojnega ozemlja, da naznanijo vojaškim oblastem vse osebe, ki so bile kaznovane radi ponarejanja živil (n. pr. vlijanja vode v mleko itd.) in vse one osebe, ki so bile kaznovane zaradi izdelovanja ter prodajanja zdravju škodljivih živil. To odredbo je izdalo ministrstvo na izrecno zahtevo vojaške oblasti, ki je s svoje strani odredila sledeče represalije proti ponarejevalcem živil: 1. Osebam, ki so se v svojih podjetjih pregrešile v gori omenjenem zmislu, se takoj odvzamejo vojni ujetniki, ki so eventualno pri njih uslužbeni; 2. tem osebam se ne poverjajo več nobene vojaške dobave in se pri njih ne bo nič več nakupovalo; 3. dotične osebe pa se bodo v podjetjih, ako so oproščene od vojaškega službovanja, takoj poklicale v vojaško službo. — Pametna odredba! Upati je, da se jo bode najstrožje izvrševalo!

Na Dunaju so imeli v torek silno nevihto, ki je povzročila ogromno škodo. Ena oseba je bila po dosedanjih poročilih ubita in jako mnogo jih je bilo težko poškodovanih.

Cigarete in tobak. Generalno ravnanje tobačne režije razglasa, da je dalo za mesec januar konsumu na razpolaganje 537 milijonov cigaret in 478.690 zavitkov tobaka, kar je 25% več, kakor v istem mesecu zadnjih treh let. Konsumentom pa ni dosti pomagano s tem, da so cigarete in tobak dani na razpolaganje, v trafikah se pa ne dobe.

Finančne konference na Dunaju. »N. W. Tagbl.« poroča, da pride nemški državni zakladnik Helfferich te dni na Dunaj in da se bodo vršile konference finančnega značaja. Na teh konferencah pridejo na razgovor tudi valutne razmere.

Marke in franki. Preračunjevalni kurz za marke znaša do nadaljnjé odredbe 100 mark = 146 K, za franke 100 frankov = 150 K.

Poljski socialni demokrati. »Neue Fr. Presse« poroča iz Krakova: Na skupni konferenci strankarskega vodstva in poslanske zveze poljskih socialnih demokratov, kjer je poročal poslanec Dascyninski o položaju, je bil sprejet predlog glede vstopa poljskih socialno-demokratiških poslancev v državnozbornski Poljski klub. — Če je res, ne vemo!

Nabrežina. Dne 4. januarja 1916 je imel podporni sklad v kurilnici zborovanje, ki je obravnaval nekaj važnih točk v prid podpornemu skladu in članom. Blagajnik podpornega sklada je dal poročilo, koliko je bilo dohodkov. V mesecu novembru je bilo dohodkov 14 kron in v mesecu decembru lanskega leta ni bilo nič odtegneno; krivda je v kurilniški pisarni. Sklepalo se je, komu se da denar, kar ga je. Sklenjeno je bilo, da se da Martinu Grudnu vseh 14 K podpore zaradi bolezni njegove matere. Jan vpraša udeležence zborovanja, če se hoče še naprej obdržati podporni sklad, ker so že večinoma vsi železničarji od vojakov doma, in ker je bil podporni sklad le zaradi tega ustanovljen, da se je tiste družine podpiralo, ki so njih reditelji bili pri vojaki. Sklenilo se je, da ostane podporni sklad v kurilnici naprej, ampak le v drugačni obliki, in sicer se bo podpiralo uslužbenec ob bolezni. Sklenilo se je tudi, da se bo nekaj mesecev več odtegnilo pri plači kakor do sedaj, vsak mesec po eno krono, in sicer toliko časa, da bo nekaj denarja v blagajni, potem se bo sklepalo dalje. Ugovarjal ni nihče in je bil predlog sprejet.

Nabrežina. Hujše ne more biti več železničarjem kakor na postaji Nabrežini, kjer je draginja vedno večja, zaslužek pa enak, tako da uslužbenec ne ve, kaj bi na-

pravil. Želodec je prazen, služba težka, denarja nič, če gre uslužbenec, naj si bo na postaji ali drugod v restavracijo, zahteva jesti, mora čakati, dokler se komu ljubi kaj primesti. Goljaš stane 80 vin. brez kruha, lahko rečemo tudi brez mesa, vino je po 1 K 60 vin., vino, ki je na videz podobno moštu. Tudi s kavo ni bolje. Železničar je vso noč v službi, zjutraj gre v restavracijo in prosi belo kavo, seveda dobi kavo brez kruha. Kako pa naj uslužbenec izgleda, ki se še zjutraj ne more privoščiti koščka kruha. Vođa restavracije, gospod Weiss, naj bi se nekoliko zavzel za železničarje, zakaj ti ne dobe po osmi uri zvečer nobene jedi, čeprav so tuji in pridejo z vlaki od daleč. Gospod Weiss naj se obrne zaradi moke na nabrežinsko občino, dabo tam redno postrežen. — Železničar je bil v gostilni in zahteval jedi. Dobi klobaso z zeljem, zahteva tudi četrt vina; ko poje, vpraša za račun. Račun je bil 2 K 22 vin. Dotični železničar vpraša, koliko stane klobasa, povedo mu, da 1 K 60 vin., zelje in kruh drugo, vino 36 vin. četrt. To je pa nekoliko predrago! Povsod po okolici je vino 1 K 12 vin., samo v Nabrežini je še po dve kroni in po 1 K 60v. Torej zakaj je ravno v Nabrežini vse dražje kakor drugod, ali se tukaj res ne da nič pomagati? Kje pa ste tisti gospod, ki imate kaj za govoriti, pomagajte nam ob tej neznosni draginji, ker tak gostilničar ni drugega vreden, kakor da se ga pošteno kaznuje.

Izdajniški proces v Zagrebu. V procesu proti dr. Lazarju Popoviću, dr. Srgjanu Budisavljeviću in tovarišem je bila v ponedeljek dopoldne razglášena sodba. Obsojeni so bili: Lazar Popović na 14 mesecev, dr. Milan Metikoš na 10 mesecev, Srgjan Budisavljević na 8 mesecev zaradi motenja javnega miru, soobtoženca Teodorović in Gavrilović pa sta bila oproščena.

Vrnitev evakuiranega prebivalstva v Sarajevo. Kakor se poroča, so dospeli v Sarajevo te dni zadnji trije transporti sarajevskih evakuirancev. S tem bo končano vračanje evakuiranega prebivalstva. Vseh prebivalcev je bilo evakuiranih približno polovico, t. j. okoli 30.000 oseb.

Ogri dobe koruzo za prašiče. Iz Budimpešte poročajo, da se zdi, da je nastopilo zboljšanje v preskrbi koruze za prašičerejo in industrijo, ker je družba za vojne pridelke poskrbela za kritje, in je upati, da prašičerejci dobe potrebne množine. Družba je svojim komisijonarjem dala nova naročila za nakup in kupčija s koruzo se bo tako obrnila, da bodo vse upravičene želje izpolnjene.

200 oseb je obolelo od mleka ene krave. Na nekem posestvu blizu Mohača na Ogrskem je stekel pes ugriznil kravo. Psa so pač ubili, a mleko popadene krave so ljudje še štiri dni uživali. Četrty dan je še krava stekla. Zdaj imajo v Mohaču v opazovalnici vseh 200 ljudi, ki so uživali mleko te krave.

Naročila in reklamacije za »Delavca« in koledar pošiljajte za sedaj na naslov: Ign. Sitter, Trbovlje, Delavski dom. — Rokopise za »Delavca« pa na uredništvo v Ljubljano.

Kot bolečine hladeče obkladke svetujemo Fellerjev blagodejni fluid iz rastlinskih esenc z znamko »Elza-fluid«. Deluje razkužujoče, antiseptičsko in čistilno, pospešuje zdravljenje in odpravlja bolečine. 12 steklenic pošlje kamorkoli franco za samo 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 334 (Hrvaško). Mnogo nadstotisoč zahvalnih pisem in zdravniških priporočil. Obenem lahko naročimo tudi

Fellerjeve mehko odvajalne rabarbarne kroglice z znamko »Elza-kroglice«, 6 škatlic franco za 4 K 40 h. Te kroglice gotovo delujejo, so prijetne in pripravne za rabo za odraslene in mladino. (vi).

Svetovni pregled.

Spominsko slavlje poljske vstaje iz l. 1863. Vrhovni poljski narodni odbor je poslal vsem okrajnim in krajnim organizacijam odbora oklic s pozivom, da se 22. januar 1863, dan, ko je bukna začela poljska vstaja proti rusom, povsod slovesno praznuje. Spominske slavnosti naj se vrše do srede februarja in naj se pritegne zlasti kmečko prebivalstvo.

Italijanski garancijski zakon v londonskem dogovoru. Vatikanski krogi potrjujejo, da vsebuje londonski dogovor v resnici klavzulo o italijanskem garancijskem zakonu. Papež je bil o tem obveščen 24. decembra. Kazpolozenje med prelati in karamali, ki so prijazni četverozvezi, je torej jako potrto.

Proti uvozu cvetlic iz Italije. Iz Berlina poročajo, da je železniški minister odredil, da se ne sme posijatev svezin cvetlic iz Italije prevazati z D-vlakom in z brzovlakom, kar se je vršilo navzlic vojni. To pomeni, da bo uvoz iz Italije popolnoma prenehal.

Vua d' Este rekvirirana za civilne in vojaške potrebe. Kakor poroča »Corriere della sera«, je rekviriral župan v Livoli vilo d' Este nadvojvode Frana Ferdinanda za civilne in vojaške potrebe občine. Določeno je pa, da se ne sme vporabiti dvoran višje umetniške vrednosti. Obenem je rekviriral župan tudi samostan San Michele, last reda irskih dominikancev.

Kaj pripovedujejo italijanski vojaki s fronte. »Kölnische Zeitung« priobčuje iz sporočila nekega Italijana, ki se je mudil zadnja dva praznika v Italiji: Pri vojaki, ki so se vrnili bolni ali lahko ranjeni, ni nobenega sledu o kakem navdušenju ali o kakem upanju na zmago. Najraje zabavljajo in preklinjajo. Neki vojak je pripovedoval o hudih štrapacih na Tirolskem in o nezmožnosti italijanskega prodiranja. Poslali so jih ob ledenem mirazu v nov strelski jarek, jesti niso dobili 24 ur. Provijantni oddelek ni mogel do njih, ker so Avstrijci nepretrgoma streljali. Sovražna artiljerija je začela strahovito streljati. Vidimo kolono, ki juriša po pobočju dol. Granate letijo okoli naših glav. Madonna mia! Kričijo naši v velikem strahu. Naši oficirji kričijo: »Avanti Savoia!« Ali že je deset tovarišev v krvi na tleh. To so bili oni pogumni možje, ki so se upali iz jarkov ven. Oficirji ustrelijo vsakega bojazljivca, ali ako vse moštvo zakriči »Cambio«, potem so oficirji izgubljeni.

Italija in Srbija. Iz Rima se poroča: V članku o Adriji pravi »Idea Nazionale«, da so srbske zahteve glede Adrije izključene. Srbija ne more misliti na to, da postane dedič Avstrije ob Adriji, ker sicer postane takoj sovražnica Italije. Žal, da obstoji srbski imperializem, ki trpi na blaznem veličju in sanja o večji, Italiji enakopravni Srbiji ob Adriji. Če Italija dela za Srbijo, stori to le za tako Srbijo, ki se ukloni laškim interesom. — »Mattino« ima članek: »Uboga Srbija«. Pravi, naj se pri sentimentalnem razmišljanju ne pozabi svete sebičnosti. V politiki je treba misliti hladno. Ne sme se misliti na srbske, ampak samo na laške interese. Tudi se ne sme pozabiti, da je Srbija sama zakrivila svojo usodo, ko je odklonila sporazum z Bulgarijo in ko je ostala v postojankah svojih čet, ko naj bi po zgledu Belgijcev deželo izpraznila in se združila z ententnimi četami v Macedoniji. List pravi: Če Italija srbsko armado v Albaniji preživlja in na-

novi oborožuje, tedaj naj oslabiljena Srbija stopi pod laško varstvo in naj se bojuje pod laško zastavo.

Nezadovoljnost s papeževim nagovorom na rimski patricijati. Papežev nagovor na rimski patricijati, ni ugaljal italijanskim nacionalistom, liberalcem in demokratom. »Popolo d' Italia« se spodtika nad tem, da je papež tako govoril ljudem, ki so vendar italijanski državni meščani, da morajo izgubiti vsako simpatijo za italijansko vojno in kakor da bi bili pripadniki cerkvene države, katere vendar ni več.

Alkohol na italijanski fronti. Iz poročil izdajatelja lista »Popolo d' Italia«, Salinisa, ki je bil kot vojak na fronti, je razvidno, da dobivajo italijanski vojaki na fronti vsak dan žganje, ne sicer veliko množino, ali časih pijejo vendar obilo preveč in se obnašajo nedostojno. Italijanski vojaki dobivajo le malo časnikov, tako da so samo površno poučeni o dogodkih na drugih bojiščih.

Anglija. Brambna dolžnost v angleški spodnji zbornici ima zasigurano veliko večino. Demisija delavskih ministrov je bila odklonjena. — Delavska stranka je predlagala, naj se postopa proti krivcu ponesrečene dardanelske ekspedicije.

O koncu vojne. Angleški socialno-demokratski poslanec Snowden je v angleški poslanski zbornici izjavil: Od početka vojne še ni bilo toliko izgledov na mir kakor sedaj. V vplivnih političnih krogih je čutili novo obliko javnega mnenja. Ljudje, ki so se dosedaj obotavljali storiti si mnenje, so sedaj izrazili očitno dvom, ali angleška vlada sploh more vojno vojaško končati. Nizozemski diplomatični krogi so prepričani o skorajšnjem koncu vojne. Računajo namreč s tem, da bo padla vojaška odločitev spomladi. Na zapadu in na izhodu bo ofenziva Francozov, Angležev in Rusov temeljito izpremenila celotni vojaški položaj. Kakršenkoli bo konec te ofenzive, njen uspeh ali neuspeh, bo pospešil nastop miru. Poučeni krogi v Haagu pa smatrajo že sedaj dve stvari za izključeni, da bi se namreč vojna končala vsled izstradanja ali onemoglosti vojaških in finančnih sil centralnih držav, ali pa da bi bile premagane. Merodajni krogi v Londonu, Parizu in Petrogradu računajo v najugodnejšem slučaju na to, da se bodo morale nemške in avstro-ogrske čete umakniti na lastno ozemlje. Vse upanje, da bodo zasedle nemške ali avstrijske dežele in da bodo korakale proti Berlinu ali Dunaju, so ententne države že opustile. Kar je čitati o tem še v časopisih, je neodpustno besedičenje.

Sueški prekop. »Secolo« poroča iz Port Saida: Neprestano se izkrcavajo čete v Suez in Aleksandriji. Vojaška taborišča se množe in širijo. V strelskih jarkih na afriški strani prekopa pomnožujejo posadke. Na azijski strani delajo velikanski parni valjarji ceste vzporedno s prekopom in pravokotno na prekop. V kanalu je videti zadnji čas male monitorje, ki so jih najbrže pripeljali izpred Dardanel. Monitorje so prebarvali sivo-rumeno, tako da jih je le težko razločiti od peska puščave. Tudi težki topovi so tako pobarvani. Vsako jutro preiščejo ves kanal, ali niso bile kje položene mine in hidroplani letajo nad prekopom. Ladje, ki vozijo skozi kanal, preiščejo do zadnjega kota.

Na Francoskem je bil izvoljen Dubost predsednikom senata, Deschanel pa predsednikom zbornice.

Poseben internacionalni akcijski odbor na Francoskem je izdal oklic, ki je zlasti naperjen proti cenzuri in vabi na naročbo na nov list. Odbor je izvolila opozicijska manjšina francoskega organiziranega delavstva, o kateri smo že večkrat poročali.

Millionske goljufije bankirja Maxa. Nekdanji berlinski bankir Max v Parizu, ki je bil aretiran zaradi goljufije, pride pred kratkim pred sodišče. Pogoljufal je 18 milijonov frankov. 12 milijonov je zapravil z nesrečnimi špekulacijami, kje pa je ostalih 6 milijonov, se nič ne ve.

Predsednik francoskega senata. Dne 10. t. m. je bil Dubost s 175 glasovi zopet izvoljen za predsednika francoskega senata.

Ruska proračunska komisija. Car je sprejel predsednika državne dume, ki mu je poročal o delih proračunske komisije.

Rumunija nima dovolj municije. Iz Bukarešte poročajo: V zadnji seji senata je interpeliral Filipescu ministrskega predsednika Bratianu, zakaj nima Rumunija dovolj municije. Bratianu je odgovoril, da je temu kriva opozicija. Vsled svoje agitacije je opozicija preprečila, da bi bila mogla Rumunija dobiti municijo od centralnih držav, četvero zveza pa je še sama ni imela dovolj. — »Seara« poudarja, da se šele sedaj vidi, kako škodljiva je bila intervencionistična agitacija, ki je povzročila splošno zanemarjenost.

Nemški državni zbor se je zopet sesel. Poslanec Liebknecht je stavil več interpelacij, socialist Schmid se je pritoževal glede draginje in zahteval, da se odpomore ne glede na posebne interese.

Izprememba pruske volilne pravice. Zatrjuje se, da bo v kratkem izšla uradna izjava o novi uredbi pruske volilne pravice.

Huysmans o internacionali. Ob sklepu holandskega strankinega zbora v Arnheimu je poročal sodrug Huysmans o delovanju internacionale. Če ta prav ni mogla preprečiti vojne, še vendar živi. Zveza med posameznimi sekcijami je bila sicer prekinjena, toda centralni organizem ni ustavil svojega delovanja in je ohranil stike. Mednarodni akcijski odbor je bil izpolnjen na belgijsko inicijativno s holandsko delegacijo, da se s tem zajamči napram socialistom osrednjih držav nepristranost. Posrečilo se je organizirati konference treh skupin: socialisti nevtralnih držav so zborovali v Kodanju, socialisti entente v Londonu in socialisti osrednjih držav pa na Dunaju. V štirih glavnih točkah glede miru so se vse skupine ujemale: glede omejitve oboroževanja, glede nacionalnega samoodločevanja, glede demokratiziranja diplomacije in glede ustanovitve razsodišč. Tudi izjave nemške in francoske stranke dokazujejo večje in večje zblizanje. Huysmans pa svari pred posebnimi

akcijami, ki imajo namen nadomestiti organizem. Internacionala je kljub težkočam pokazala svojo življensko moč in delovala neumorno za doseg trajnega miru.

Kovinarska stavka na Španskem. V ponedeljek je pričela na Španskem splošna kovinarska stavka. Ministrski predsednik Alba trdi, da je ententa po svojih agentih organizirala stavko, češ, da vstopijo potem delavci v njene tovarne za municijo. Iz Barcelone je res odšlo mnogo delavcev v imenovane tovarne.

Ameriška nota Angliji. »Central News« poročajo: Državni tajnik Lansing razširja noto Angliji, ki prosi za manj strogo blokado. Nota utemeljuje to zahtevo s prejšnjo izjavo Anglije, da živil ni mogoče smatrati za konterbando.

Eksplodizija v tovarni za municijo. Iz Philadelphije poročajo 9. t. m., da se je pripetila v tovarni za smodnik Dupont v Carneyspointu eksplozija, ki je ubila šest delavcev. V tovarni je zaposlenih 15.000 delavcev, ki izdelujejo dan in noč brezdimni smodnik in razstrelilne kisline. Vzroka eksplozije ni bilo mogoče dognati.

Revolucionarno gibanje na južnem Kitajskem proti cesarju Juanšikaju se bolj in bolj razvija. Vlada je poslala 100.000 mož proti upornikom.

Proti brambni dolžnosti so priredili delavci na Angleškem shode in demonstrativne obhode. List »Nation« se celo boji, da se bo delavstvo aktivno uprlo.

Obsodba. Časnikar in civilni geometer Vaso Nastić iz Zemuna je bil na zagrebškem domobranskem sodišču obsojen na tri leta težke ječe, ker je lani, ko so srbski vojaki vdrl v Zemun, hodil po Zemunu roko pod roko s srbskimi vojaki in z njimi prepeval srbsko bojno pesem.

Kolkovanje tožb zaradi razžaljenja časti. Tem potom naznanjamo strankam, ki hočejo tožiti samo zaradi razžaljenja časti, da morajo po novem zakonu, ki je stopil v veljavo 1. januarja t. l., prilepiti na ovadbo na levi strani kolek za 3 krone. Pri razpravi pride na zapisnik za prve pol ure kolek za 1 krono, za vsake nadaljnj pol ure pa kolek za 2 kroni. Za vsakovrstno razsodbo je treba plačati kolek za 5 kron. Vsako drugo vlogo, ki se nanaša na ovadbo zaradi razžaljenja časti, je treba kolkovati s kolkom za 1 K. — Opozarjamo torej občinstvo, da naj tožb zaradi razžaljenja časti ne vloga več nekolkovanih, ker bi drugače moralo pozneje plačevati globe, ki jih določa finančna oblast, če vloge niso kolkovane.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1914 . . . K 740.000.000.—
Vlog . . . „ 44.500.000.—
Rezervnega zaklada . . . „ 1.330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂ %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

:: Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike. ::

POGOSTNI POJAVI

bolečin v prsih pri mnogih ljudeh so čestokrat le posledica zaprtja prs proti svezemu zraku. Take bolečine zvejo tedaj docela po pravici kot bolezen vsled obleke. Če bi bile prsi mnogokrat nepokrita, bi kri hitreje krožila in opisane bolezn bi sploh ne nastopale. Nedvomno so bolezn v prsih pri divjih narodih jako redke. Da se omogoči utrjenje prs, je priporočljivo vsakdanje utiranje gornjega telesa s Fellerjevim fluidom iz zeliščnih esenc z zn. »Elza-fluid«. To oživilja kroženje krvi in obenem obvaruje telo posledic nagle vremenske izpremembe. Osebam, ki čisto bolehalo vsled prsni bolečin, bodejo izpiranja jako dobro služila. 12 steklenic tega odličnega, domačega zdravila pošlje lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž štev. 334 (Hrvaško) za 6 kron poštne prosto na vse strani. — Dobro je, naročiti istočasno tudi Fellerjeve lagodne odvajajoče rabarbarske kroglice z znamko »Elza-kroglice«, cena 4 K 40 vin. za 6 škatlic prosto poštne. — Oboje domačih zdravil je bilo že ob raznih prilikah odlikovano in njih izvrsten učinek s tisoči zahvalnih pisem izpričan. Raditega naj se jih ima vedno pri roki. (—t—)

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Dolžnost vsakega delavca je, da je član organizacije!

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica štev. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županištva in urade. Najmodernejšie plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne nameštence za leto 1916

dobe sodrugi sedaj lahko pri zapnikih in vsi, ki so naročili koledarje od sodruga Ign. Sitterja v Trbovljah po pošti. Kdor naroči več kot 10 koledarjev dobi popust.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg štev. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Rohida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmat. ul. št. 3, pritlič.
Dr. Bock Emil očne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4, pritličje
Dr. D. Ipavc	10.—12. dop.		Mestni trg.
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3 pop.		Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščenina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopiju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Za člane:
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

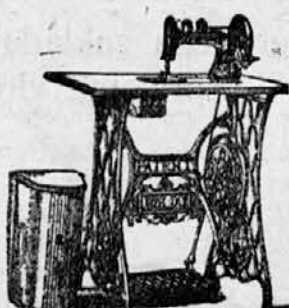
Dunajska cesta štev. 17

priporoča svojo bogato zalogo

Vozna kolesa.

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

Vojaški čevlji

za častnike in moštvo

se dobe v vsaki množini v zalogi tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana,

Breg štev. 20.